

11-F-~~53~~
81

PATNÁCT LET
KOMENSKÉHO UNIVERSITY
V BRATISLAVĚ

NAPSAL

Prof. JUDr. RICHARD HORNA

BRATISLAVA 1934

Zvláštní otisk z publikace:
Pamätný spis na oslavu 15. výročia
príchodu československej vlády
do Bratislavy

ÚSTŘEDNÍ KNIZOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND 01526
Č. inv.:

Koupi od	<i>M. Darstovský</i>
Darem od	<i>M. Darstovský</i>
v	za 1783
Inv. č.:	35.931
Sign:	

Prof. JUDr. Richard Horna:

Patnáct let Komenského university v Bratislavě

Jubileum patnáctého výročí příchodu československé vlády do Bratislavy kryje se — až na několik málo měsíců — s patnáctým výročím založení Komenského university. Neboť hned po obsazení Bratislavy československým vojskem a po příchodu československé vlády do Bratislavy, vznikla ve vědeckých kruzích pražských myšlenka,¹⁾ nahradit neúplnou maďarskou universitu v Bratislavě řádně vybudovanou universitou československou, která by sloužila vědeckým a kulturním potřebám osvobozeného národa československého.

V Bratislavě byla totiž maďarská universita zvaná po císařovně a královně Alžbětě „universitou Alžbětinou“, založená zák. článkem XXXVI. z r. 1912 a slavnostně otevřená dne 13. X. 1914²⁾. Podle citovaného zák. článku z roku 1912 pomýšleli Maďaři při Alžbětině universitě v Bratislavě na zřízení 4 fakult: právnicko-státovědecké, filosoficko-historické, přírodovědecko-matematické a lékařské.

Ve skutečnosti však na nově zřízené universitě vybudována byla pouze fakulta právnická a část lékařské fakulty (klinické ročníky). Těsně před politickým převratem r. 1918 začala se budovati též fakulta filosofická. Fakulta právnická vznikla vlastně přetvořením právnické akademie, existující v Bratislavě od r. 1784, ale i přes to byla velmi slabě vybavena a po vědecké stránce neměla téměř významu³⁾.

¹⁾ Viz o tom článek prof. dr. Kristiána Hynka „Prvé počátky naší university“ v „Ročence university Komenského za prvé pětiletí 1919—1924.“ (Bratislava 1925).

²⁾ Bratislava má dosti starou tradici universitní, či lépe řečeno vysokoškolskou. Založena zde byla r. 1465 králem Matějem Korvínem „Academia Histropolitana“, která sice neměla dlouhého trvání, ale která přece dala podklad k vysokoškolské tradici bratislavské. Viz o tom můj článek „Bratislava jako universitní město“ ve sborníku „Bratislava“ (vydalo nakladatelství „Dari“ v Berlíně roku 1928). Dále viz článek prof. dr. Ovidia Fausta, „Data k historii bratislavské univerzity“ v knize „Zo starých zápisnic mesta Bratislavy“, (Bratislava 1933). Z maďarských pramenů sluší zmíniti se o slavnostní řeči dr. Ekmayera, při příležitosti stoletého jubilea existence „královské akademie“ v Bratislavě: „Ünnepi beszéd a pozsonyi királyi akademia fennállása százados évfordulójának alkalmából (1884. évi május hó 14-en) tartotta dr. Ekmayer Ágost. (Budapešť 1884).

³⁾ Viz na př. řeč prof. dr. O. Srdínka, předsedy školského výboru, konanou v revolučním Národním shromáždění dne 27. června 1919 při projednávání osnovy zákona na zřízení československé státní university v Bratislavě. Prof. dr. O. Srdínko byl zpravodajem pro plenum a líčil ve své řeči ubohý stav maďarské university Alžbětiny.

Tento stav byl dobře znám vládním kruhům pražským velmi záhy po obsazení Bratislavy. Bylo patrné, že Československá republika nebude Maďarům budovati a vydržovati vysoké učení, již prostě z toho důvodu, že českoslovenští Maďaři nebudou ani duchovně stačiti k tomu, aby zdárný provoz university udrželi a zajistili. Vždyť i v nejkulturnějších státech připadá jedna universita, či lépe řečeno jedna vysoká škola povahy universitní, na dva až tři miliony obyvatelstva. I v našem státě připadá nyní jedna universita na 3,600.000 obyvatel.

Bylo tudíž po nedlouhých poradách zjevno, že maďarská universita v Bratislavě musí býti zrušena a nahrazena universitou československou, která by, jak již bylo řečeno, sloužila vědeckým a kulturním potřebám národa československého.

Při tom nebylo hned s počátku určeno, jakým tempem bude maďarská universita rušena a nová československá zřizována. Rozhodovaly zde nejen různé vlivy politické, ale i řada otázek osobních.

Bylo však všem rozhodujícím činitelům jasno, že nová universita bude zřízena v Bratislavě a nikdy se neuvažovalo o jiném místě slovenském, jako o sídle university, ba ani jiné sídlo university nebylo z kruhů slovenských navrhováno.

Pro Bratislavu rozhodovaly nejen důvody politické, ale i ta úvaha, že universita k svému rozvoji potřebuje nutně velkého města, které by bylo nejen kulturním prostředím, ale které by na př. i lékařské fakultě dodávalo vhodný material klinický, potřebný k účelům vyučovacím, dále, že universita potřebuje nutně styk s centrálními úřady atd. Snad nejméně a jistě v poslední řadě rozhodovalo to, že v Bratislavě byla maďarská universita Alžbětina, neboť, jak již zmíněno, byl Maďary v Bratislavě pro Alžbětinu universitu vybudován jen velmi ubohý základ a vládním kruhům bylo po zjištění stavu věci hned jasno, že budování a organisace československé státní university v Bratislavě bude spojeno s velkými obtížemi a náklady finančními. Přes to přikročeno bylo velmi záhy po politickém převratě k založení nové československé státní university v Bratislavě, resp. k přeměnění maďarské university bratislavské v universitu československou.

Brzy po založení Masarykovy university v Brně podán byl dne 12. května 1919 revolučnímu Národnímu Shromáždění československému návrh, aby byl vydán zákon, kterým se zřizuje československá universita v Bratislavě. Zákonodárné práce velmi rychle pokračovaly a zákonem ze dne 27. června 1919 č. 375 Sb. z. a n. byla zřízena

v Bratislavě na místě bývalé maďarské university Alžbětina československá státní universita o 4 fakultách: právnické, lékařské, přírodovědecké a filosofické.⁴⁾ Zákon tento stanovil také, že se přednášky na této universitě konati budou česky a slovensky. Vládním nařízením ze dne 11. listopadu 1919 čís. 595 Sb. z. a n. byla tato universita nazvána „universitou Komenského“⁵⁾ po největším učiteli světa Janu Amosu Komenském.

Pro nově zřízenou universitu platily zákony, nařízení a předpisy platné pro university v zemích mateřských.⁶⁾

Universita československá měla býti podle citov. zákona zřízena místo bývalé maďarské university, čímž bylo vysloveno, že československá universita není sukcessorem university maďarské, nýbrž universita maďarská se ruší a na její místo nastupuje universita československá.

Školské správě československé připadl úkol, vedle budování nové university, likvidovati ještě universitu starou (Alžbětinu). Z důvodů politických ustanoveno, že likvidace maďarské university provedena bude postupně a stejně postupně že budována bude universita československá. Likvidace maďarské filosofické fakulty byla nejsnadnější. Fakulta tato zanikla sama sebou krátce po převratu. Profesori její neměli v Bratislavě ještě bytů a když po obsazení Bratislavy československým vojskem viděli, jaký asi osud stihne maďarskou universitu, opustili prostě Bratislavu a o osud své fakulty se více nestarali. Z celé fakulty zůstalo asi pět skříní, něco knih a několik map.

I.

Stejně i fakulta lékařská Alžbětina university byla velmi záhy a lehkou převedena do rukou československých profesorů. Nebylo totiž možno upravit vhodným způsobem spolužití starého maďarského a nového československého personálu klinik ve státní nemocnici. Dne 31. VII. 1919 jmenováni byli první profesori lékařské fakulty Komenského university, počtem osm, s pozdějším prvním rektorem této university prof. dr. Kristianem Hynkem v čele.

⁴⁾ Fakulta bohoslovecká zřízena byla v Bratislavě jako samostatný ústav mimo universitu stojící zákonem ze dne 24. VII. 1919 č. 441 Sb. z. a n. Ke konstituování této fakulty však bohužel nedošlo.

⁵⁾ Podnět k tomuto jménu dal býv. stát. tajemník ministerstva školství univ. prof. dr. Drtina.

⁶⁾ Prováděcí nařízení k zákonu o zřízení Komenského university vydáno bylo vl. nař. ze dne 17. II. 1927 č. 8 Sb. z. a n.

Na paměť založení Komenského university ražena byla v r. 1924 pamětní medaile, kterou navrhl prof. dr. O. Španiel.

Dne 21. IX. 1919 převzali tito nově jmenovaní profesori spolu se zástupci ministerstva školství — v čele s nynějším odborovým přednostou Frant. Mlčochem — universitní kliniky a ústavy lékařské fakulty. Profesori maďarské university Alžbětiny s rektorem v čele sice protestovali a odvolávali se na mezinárodní právo, ale když jim bylo zabezpečeno od zástupce ministerstva školství dostatečně vysoké odstupné, zanechali odporu a jeden po druhém se stěhovali do Maďarska.

Začala tudíž na československé státní universitě Komenského v Bratislavě nejdříve fungovati fakulta lékařská, a to z této jen t. zv. klinické ročníky, t. j. třetí, čtvrtý a pátý ročník studia lékařského. Prvý ročník otevřen pak počátkem studijního r. 1923/24 a druhý ročník počátkem studijního r. 1924/25, takže od toho roku je fakulta tato kompletním učilištěm lékařským.

Teoretické ústavy této fakulty umístěny jsou většinou v nové budově v Sasinkově ulici. Budova tato otevřena byla r. 1927. Bohužel nebyla dimensována na větší počet posluchačů, takže v posledních letech, kdy na lékařskou fakultu zapsáno bylo již skoro 900 posluchačů a zvláště t. zv. teoretické semestry jsou četně navštěvovány, budova tato již nevyhovuje a provoz ústavů je udržován jen s největšími obětmi se strany profesorů a vědeckého i pomocného personálu. Již v rozpočtu na rok 1928 zajištěna byla příslušná částka na stavbu druhé budovy teoretických ústavů, ale ke stavbě nedošlo, jelikož mezitím definitivně rozhodnuto bylo o stavbě universitního města na pozemcích u vily Lanfranchi u Karlové Vsi. Ústav hygienický našel svoje umístění v býv. honvéd. kasárnách v Belnayově ulici. Většina universitních klinik pak jest umístěna ve státní nemocnici na Kadlecově náměstí, až na kliniku nemocí dětských a kliniku porodnickou. Některé kliniky mají své místnosti i v býv. bratislavském Grandsanatoriu na Hluboké cestě (klinika orthopedická a klinika nemocí ušních). Při klinice nemocí dětských vybudován byl v posledních letech velký pavilon pro choré kojence.

O značných vědeckých úspěších této fakulty svědčí nejen velká řada vědeckých prací a pojednání, vyšlých z jejího lůna a řada habilitací mladých adeptů vědeckých, pracujících na této fakultě, ale i ta okolnost, že velká řada profesorů povolána byla z této fakulty na naši nejstarší universitu v Praze, jakož i na sesterskou universitu v Brně.

Fakulta tato měla na počátku stud. roku 1933/34 26 profesorů a 16 docentů, vedle většího počtu pomocného personálu vědeckého (asistentů a demonstrátorů).

II.

Když byl přejímán v září 1919 inventář maďarské university zástupci školských úřadů československých, ustanoveno bylo, že právnícká fakulta Alžbětiny university likvidována bude postupně, t. j. každým studijním rokem měl odpadnouti vždy jeden ročník, takže celá fakulta měla býti zrušena do tří let, t. j. do konce stud. roku 1921/22. Opatřením tímto mělo býti umožněno dokončení studií těm posluchačům, kteří začali studia podle uherského studijního řádu. Tak měla se získati zásoba právníků, kteří by znali uherský právní řád na Slovensku platný. Již tehdy bylo patrno, že unifikační problém právní nebude lehký a že na Slovensku bude ještě dlouho platiti právní řád odchylný od historických zemí. Ale slovenská veřejnost naléhala již od konce r. 1919 na to, aby maďarská právnícká fakulta byla zrušena a na místo ní, aby začala působiti právnícká fakulta Komenského university. K tomu zjišťovány byly v provozu maďarské fakulty těžké závady rázu pedagogického i politického. A tak zkrácen byl život maďarské právnícké fakulty o jeden studijní rok.

Vládním nařízením ze dne 11. srpna 1921 č. 276 Sb. z. a n. uzavřena byla maďarská právnícká fakulta bývalé university Alžbětiny v Bratislavě koncem studijního roku 1920/21 a počátkem zimního semestru studijního roku 1921/22 začala svoji působnost právnícká fakulta československé státní university Komenského, a to prozatím jen prvním ročníkem. První profesori této fakulty (počtem 6) byli jmenováni presidentem republiky dne 20. května 1921.

Fakulta rychle rostla, počet posluchačů stále stoupal. Byl každým semestrem větší, takže předčil dočasně i počet posluchačů o něco starší právnícké fakulty Masarykovy university v Brně. Počátkem stud. roku 1922/23 konány na právnícké fakultě v Bratislavě přednášky již pro ročník první, druhý a třetí a počátkem stud. roku 1923/24 byla právnícká fakulta kompletním učilištěm právníckým se všemi čtyřmi ročníky studia právníckého.

Fakulta tato získala vhodnou adaptací a přístavbou býv. jesuitské koleje arcibiskupa Pázmány-ho v Kapitulské ulici č. 1., provedenou během stud. roku 1924/1925, na tehdejší dobu dostačující budovu fakultní, takže byla svého času považována za nejlépe vybavenou fakultu právníckou v našem státě. Toto platilo nejen o umístění fakulty, ale i o jejím vědeckém vybavení. Některé semináře (na př. seminář práva římského) patří mezi nejlépe organisované a vybavené

ústavy universitní v celé střední Evropě, což jest jednomyslně uznáváno hosty tu- i cizozemskými, kteří ústavy tyto navštívili. Celkové umístění fakulty však nyní nevyhovuje. Vzrostl nejen počet posluchačů daleko nad 1000, ale rozmnožil se i počet profesorů a docentů, takže nedostávají se nyní pracovny a místnosti seminární pro některé obory. Čím však nejvíce tato fakulta trpí, jest nedostatek vhodných místností pro státní zkoušky a pro rigoroza. Bohužel veškeré žádosti fakultní, v tom směru podávané, zůstaly bez výsledku.

Při fakultě jest zřízen též kriminologický ústav a ústav slovenských práv, zřízení po vzoru „Osteuropa Institut“ ve Vratislavi, Na fakultě působilo počátkem běžného stud. roku 12 profesorů, 7 docentů a 1 lektor.

Provoz fakulty a její vývoj po stránce vědecké a pedagogické je rušen nedostatečnou systemisací profesorských stolic, takže fakulta nemůže nyní obsaditi některé stolice obligatorních předmětů, ačkoliv by vhodní kandidáti zde byli.

III.

Skoro stejně, jen o něco málo později než právnická fakulta, zřízena byla i fakulta filosofická, takže dnes schází při Komenského universitě jen fakulta přírodovědecká. Prvních osm profesorů filosofické fakulty jmenováno bylo presidentem republiky dne 14. září 1921 a za měsíc poté započato na této fakultě s přednáškami, a to za obtíží zvláště velikých. Fakulta neměla ani vhodných místností, ani potřebného nábytku, ba ani nejnnutnějších pomůcek. Byly-li na jiných fakultách bratislavské university zakladatelské obtíže veliké, byly na filosofické fakultě největší. Překonání jich usnadněno bylo jen tím, že počet posluchačů této fakulty pomalu vzrůstal (viz statistickou tabulku), takže pedagogické nároky kladené na profesory nebyly — aspoň v prvních letech existence fakulty — bezměrné a profesori mohli se věnovati organisaci svých ústavů a seminářů.

Pokud se umístění této fakulty týče, tu možno směle tvrditi, že bilance po této stránce je velmi žalostná. Fakulta byla umístěna z větší části v místnostech dívčího gymnasia v Dunajské ulici. Umístění bylo provisorní, ale byl vážně projednáván plán, že fakulta dostane celou budovu gymnasijsní a že pro dívčí gymnasium postavena bude budova nová. Plán tento nebyl realizován, stejně jako plán postaviti

pro filosofickou fakultu provisorium buď v Schiffbeckově zahradě neb jinde. Fakulta filosofická musela koncem minulého stud. roku z větší části opustiti budovu dívčího gymnasia a je nyní umístěna v několika soukromých domech, čímž značně trpí provoz fakulty, nehledě ani k tomu, že vědecký aparát, kterým fakulta disponuje, a který byl dříve vhodně uspořádán, nemohl býti v nových místnostech, řešených jako nájemné byty, stejně vhodně deponován.

Fakulta tato trpí tím, že některé obory studijní nejsou na fakultě tradovány, buď vůbec ne, neb v míře nedostatečné, nebo jen suplenty z jiných fakult.

Naproti tomu publikační činnost fakultní je neobyčejně veliká, a to nejen vědecká, ale i popularisační. Řada prací vyšlých z této fakulty věnována je vědeckému výzkumu Slovenska a Podkarpatské Rusi.

Na fakultě této působí 18 profesorů, 6 docentů, 5 suplentů a 10 lektorů.

IV.

Při Komenského universitě vybudována byla jako samostatný ústav i universitní knihovna. V Bratislavě byla knihovna maďarské university Alžbětiny, vzniklá jmenovitě z bibliotheky bývalé právnické akademie, z knihovny, kterou město Bratislava svého času Alžbětině universitě věnovalo, jakož i z knihovny kdysi řádu jezuitského. Tento různorodý materiál tvořil dohromady sice značně velkou bibliotheku, ale s obsahem většinu antikvovaným a nehodícím se pro moderní vyučování vysokoškolské a pro vědecké bádání. V universitní knihovně scházely knihy z celých oborů vědních, ačkoliv tyto byly na maďarské universitě tradovány. Tak na př. v knihovně této university scházely vůbec publikace týkající se historie a literatury slovenských národů a Slovanstva vůbec. Universitní knihovna bratislavská neměla až do převzetí československou vládou skoro žádných knih slovenských. To je nejlepším důkazem toho, jak Maďaři pečovali o kulturní poklady slovenské z oboru literatury.

Bylo tedy nutno při Komenského universitě vybudovati knihovnu, která by vyhovovala její jazykové a vědecké orientaci. Vedle toho budována je tato knihovna jako centrální knihovna pro veškerou slovenskou tvorbu literární a vědeckou, před- i popřevratovou, jest tedy vlastně universitní knihovna bratislavská slovenskou knihovnou národní. Knihovna university Komen-

ského má též zvláštní oddělení, které sbírá publikace a mapy týkající se řeky Dunaje a otázek s plavbou po Dunaji souvisejících. Zvláštní oddělení „judaica“ shromažďuje židovské knihy na Slovensku tištěné. Knihovna university Komenského má nyní přes 250,000 katalogisovaných svazků, z toho značný počet inkunabulí i rukopisů. Bohužel ubikace knihovny v žádném směru nevyhovují a personál knihovny i její návštěvníci jsou nuceni často celé týdny i měsíce pracovat bez denního světla. Starý klášter Klarisek se svojí zajímavou gotickou věží jest sice překrásným zákoutím bratislavským, ale nevhodným pro umístění velkého ústavu vědeckého:

V.

Při Komenského universitě zřízen jest zvláštní výbor pro konání universitních lidových přednášek na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Výbor nazývá se *Extense university Komenského* a zahájil svoji činnost dne 1. III. 1923. Od té doby organizoval více než 1800 lidových přednášek ze všech oborů věd duchovních i přírodních. *Extense* uspořádala též několik prázdninových kursů pro učitelstvo lidových a občanských škol, jichž účelem bylo prohloubiti a doplniti vzdělání učitelstva. I publikační činnost *Extense* jest velmi značná.

Bohužel v posledních dvou letech musela *Extense* pro nedostatek finančních prostředků omeziti svoji činnost na minimum, jelikož státní subvence byla omezena na pětinu, dříve povolované sumy, zemská a městská subvence pak nestojí pro svoji nepatrnou výši vůbec za zmínku. V poslední době ujala se *Extense* s úspěchem organizování přednášek univ. profesorů v bratislavském rozhlase.

VI.

Po založení Komenského university trpěli bytovou nouzí nejen profesori, ale i posluchači Komenského university. Pro profesory postaveny byly v Čelakovského ulici dva činžovní domy, které aspoň částečně odpomohly naléhavé bytové nouzi, ještě dnes úplně neodstraněné.

Pro studentstvo zřízeny dvě koleje. R. 1925 přestavením dvou domů v Lazaretské a Cintorínské ulici č. 2, a 4, získány byly provisorní místnosti pro ubytování studentek. V těchto domech umístěna byla také „mensa academica“, která se však před rokem přestěhovala do nové koleje pro studenty, postavené u vily Lan-

franconi. Velkou budovu tuto, postavenou nákladem 13,000.000 Kč, vybuďoval Spolek pro postavení a vydržování universitní koleje a mensy v Bratislavě. Budova ta opatřena je veškerým moderním komfortem, sloužícím k hygienickému a pohodlnému bydlení asi 410 studentů. Rozsáhlá hřiště slouží rekreaci i pěstování sportů letních a zimních.

Úspěch, který zde dosáhl jmenovaný Spolek za vedení předsedy býv. ministra Dr. Kállaye a jednatele prof. Dr. Buška jest jednou z nejradostnějších položek bilance patnáctileté práce budovatelů Komenského university.

VII.

Od založení Komenského university vyskytovaly se snahy, aby v Bratislavě vybudováno bylo universitní město, které by soustředilo ústavy všech fakult universitních na vhodném místě. Opuštěn byl projekt vzniklý ještě před převrácením, aby universitní město vybudováno bylo na pozemcích táhnoucích se od Náměstí Svobody přes státní nemocnici a Schiffbeckovou zahradu až k Ondřejskému hřbitovu. Po delších poradách ustanoveny byly za staveniště universitního města pozemky u vily Lanfranconi. Pozemky tyto, ohraničené na východě Slavičím údolím a na jihu Karlovesskou cestou, tvoří mírné návrší, obrácené k jihu, jsou ještě, přes svou poměrnou vzdálenost od středu města, velmi ideálním areálem. Ideová soutěž zastavovací, r. 1932 vypsaná a r. 1933 skončená, dokázala vhodnost těchto pozemků pro stavbu celé university i s fakultou přírodovědeckou, která dle universitního zákona má býti v rámci Komenského university vybudovaná.^{o)}

Bohužel finanční těžkosti státu nedávají mnoho naděje na dohledné uskutečnění stavebních plánů.

* *

Přehlížíme-li práci vykonanou v rámci Komenského university během patnácti let jejího trvání, tu můžeme směle říci, že universita Komenského je skvělým pomníkem organizační a budovatelské schopnosti českých vědeckých pracovníků. Teprve budoucnost ocení dílo, které zde bylo vykonáno za nejtěžších podmínek životních a za

^{o)} Při nedávno projednávaných a disputovaných úsporách rozpočtových bylo navrhováno, aby od založení přírodovědecké fakulty v Bratislavě bylo definitivně upuštěno. Doufejme, že k uskutečnění tohoto plánu nedojde. Přírodovědecká fakulta by mohla event. býti i podkladem k vybudování některých fakult technického směru, z nichž některé (na př. zeměměřickou) si poměry na Slovensku přímo vynutí.

absolutně nevhodných podmínek pro vědeckou práci. Ve městě, nalézajícím se takřka na samé frontě proti poraženému nepříteli, soptícím zlobou, zmítajícím se v nejhorších zmatcích politických, hospodářských i finančních, ve městě sice s kulturní tradicí, ale bez kulturních prostředků, vznikla neúpornou pílí a značným sebeobětováním velká universita, žijící plným životem vědeckým a získávající si dobrou pověst a dobré jméno vědecké doma i ve vědeckém světě za hranicemi.) Velká publikační činnost profesorů Komenského university, jak v rámci fakult a v rámci Učené Společnosti Šafaříkovy tak i mimo universitu, jest v tu- i cizozemsku plně uznávána. Celá ta obrovská práce byla vykonána ve vší tichosti, bez okázalosti a reklamy, velmi často v boji proti překážkám kladeným různými živly, pracujícími s hesly regionalistickými a snažícími se udržeti národ v duševní temnotě. Byla to velká práce organizační, která zde byla vykonána a budovatelům university bylo často odměnou jen vnitřní uspokojení, že vykonáno bylo vše, co se za daných okolností dalo vykonati.

Bylo již napsáno, že zřízení university na Slovensku znamená určitý vývojový skok, ale skok prospěšný. Nedlouhá doba trvání university Komenského potvrdila tento výrok. Byl to nesporně vývojový skok zřizovati na Slovensku universitu, kde slovenská větev národa československého, utlačovaná Maďary, neměla před rokem 1919 ani jediné školy střední, ani odborné, ba ani jediné školy obecné neb měšťanské, ve které by se vyučovalo všem předmětům jen slovensky. Ale v několika málo letech vybudován byl na Slovensku úplný systém slovenských škol a universita Komenského je jeho vhodnou korunou.

Literatura

O Komenského universitě byly napsány následující významnější články:

Prof. dr. Karel *Laštovka*: Zřízení právnické fakulty v Bratislavě. Vyšlo v časopise Právní Obzor, roč. 1921, č. 8.

Prof. dr. Richard *Horna*: Prvé pětiletí Komenského university v Bratislavě. Zvláštní otisk z katalogu „Päť rokov školskej práce na Slovensku.“ Bratislava, 1924.

Prof. dr. Otakar *Sommer*: Založení právnické fakulty university Komenského. Ročenka university Komenského v Bratislavě za r. 1919—1925. (Bratislava, 1925).

Prof. dr. Karel *Laštovka*: Prvé tříletí právnické fakulty. (Vyšlo v právě uvedené Ročence).

Prof. dr. Miloš *Weingart*: Die Komenský-Universität zu Bratislava. Prager Presse 23. VIII. 1925.

Prof. dr. Richard *Horna*: Bratislava jako universitní město. Článek ve Sborníku Bratislava. Nakladatelství „Dari“ v Berlíně 1928 (Značná část tohoto článku byla zde upotřebena).

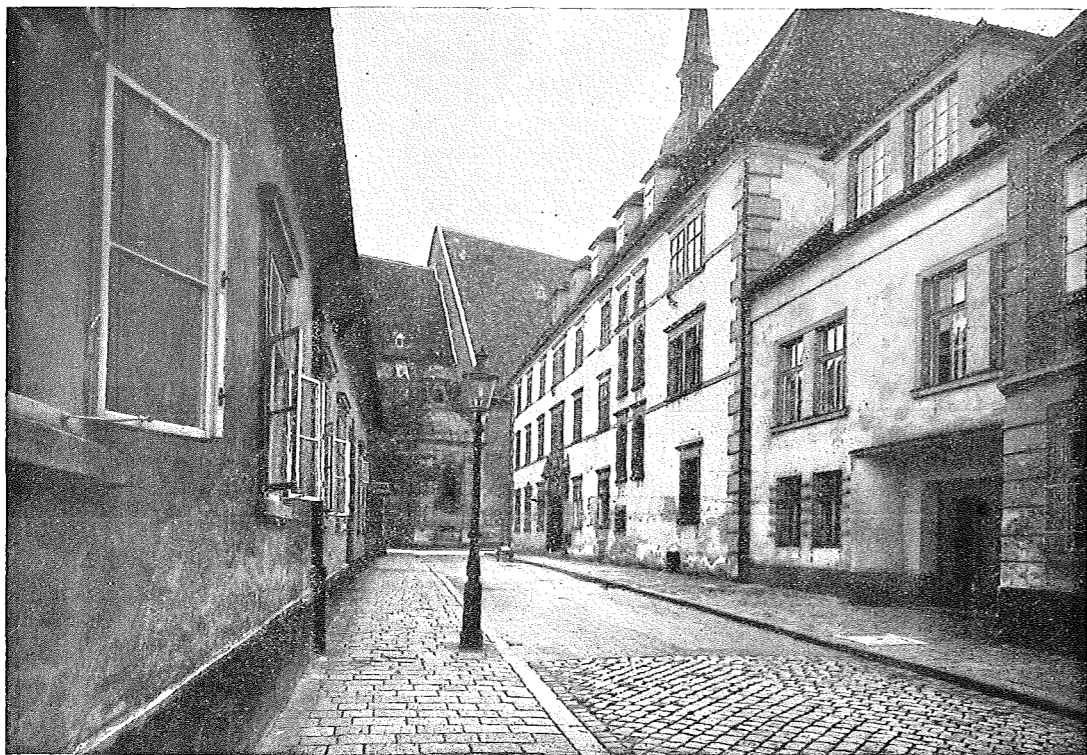
K 10tiletému výročí university vyšly od prof. dr. Alberta *Pražáka* články v Nár. Polit. dne 1. I. 1929 a 27. VI. 1929 a v Prager Presse dne 2. VII. 1929.

Viz též dosud vyšlé „Ročenky university Komenského“ za stud. roky 1919 až 1929. Bratislava 1925 a sl.

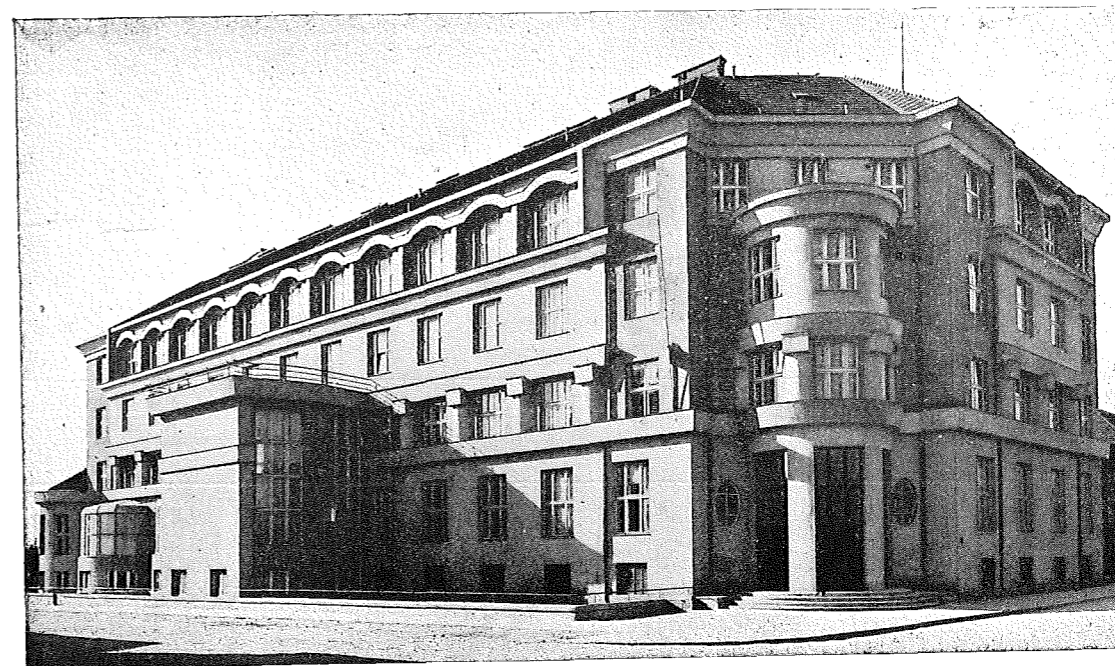
7) Zde sluší zmíniti zvláště to, že profesori a docenti Komenského university organizovali velkou vědeckou společnost s bohatou činností publikační i přednáškovou. Společnost se nazývá „Učená Společnost Šafaříkova“. Nelze pominouti ani vynikající účast profesorů a docentů Komenského university při vědeckých sjezdech, konaných v Bratislavě (III. sjezd československých právníků 1930, I. sjezd právníků slovanských států 1933, II. sjezd československých geografů 1933 atd.).

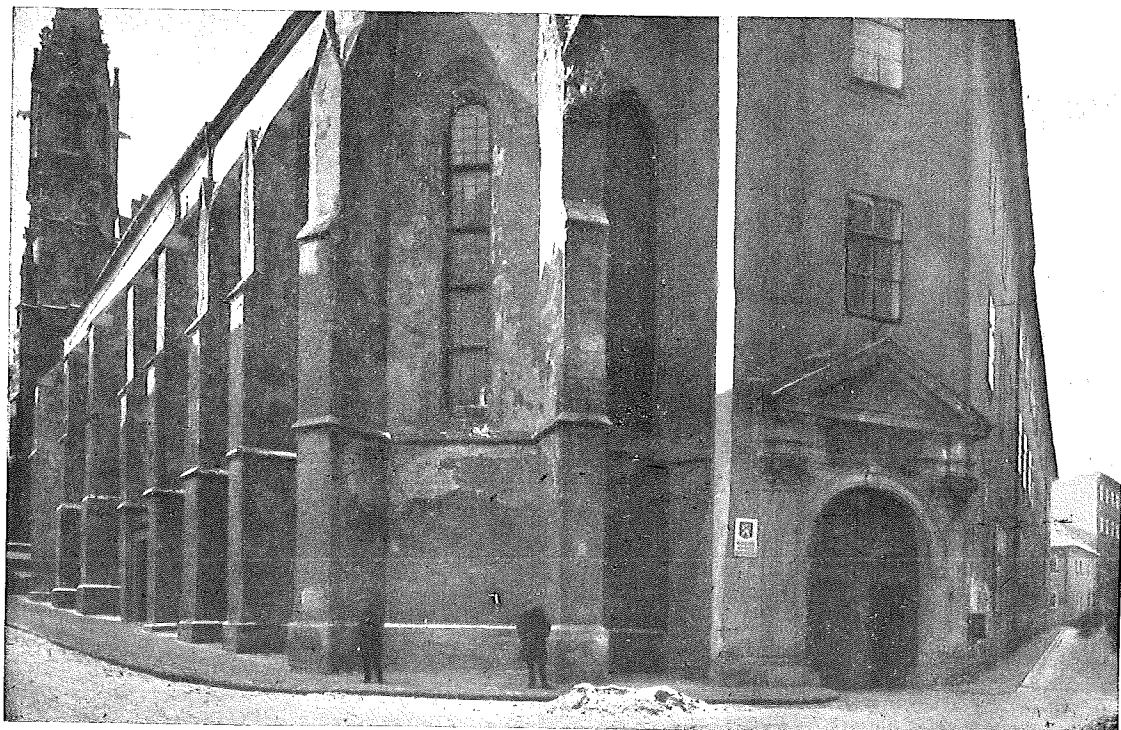
Budova právnické fakulty v Kapitulské I (bývalá jezuitská kolej arcibiskupa Pázmánya z r. 1630) podle stavu z roku 1919, t. j. před přestavbou.

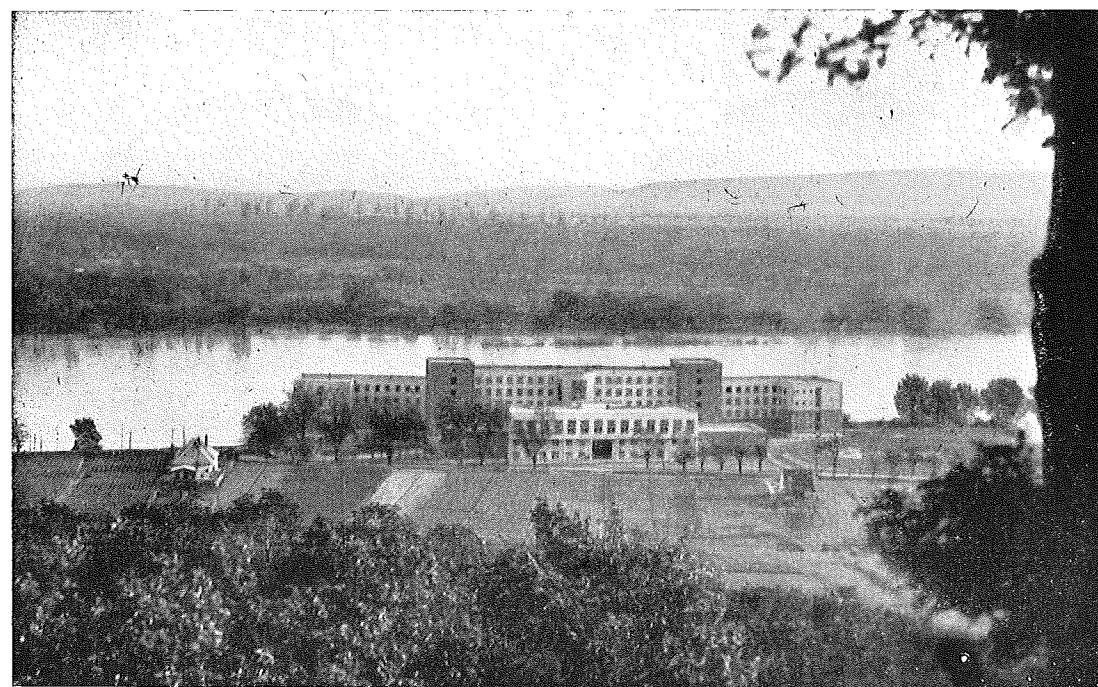
Budova právnické fakulty po přestavbě a přístavbě provedené v. 1924—25.

Budova theoretických ústavů lékařské fakulty postavená v. 1925.

Klarisseum (univerzitní knihovna).

Budova vysokoškolské koleje u vily Lanfranconi (postavena postupně v l. 1927—1933).

Medaile, razená na pamět založení Komenského university.

REV15

ÚK PrF MU Brno

